

Återrapportering av regeringsuppdrag 2012 avseende utveckling av nationella kvalitetskriterier, som måste uppfyllas om en kvalifikation ska få anslutas till den nationella referensramen för kvalifikationer, NQF.

Sammanfattning

Myndigheten ger förslag till kvalitetskriterier som ska vara uppfyllda för att en kvalifikation utanför det offentliga utbildningssystemet ska få anslutas till det nationella kvalifikationsramverket, NQF.

Läranderesultat – Learning Outcomes

Kvalifikationen måste ha tydliga läranderesultat som stämmer väl överens med deskriptorerna på den NQF-nivå som ägaren av kvalifikationen vill inplacera sin kvalifikation.

Kvalifikationens ägare måste beskriva hur lärandet kommer att leda till det läranderesultat som kvalifikationen avser och hur uppnådda läranderesultat prövas.

Kvalifikationens läranderesultat ska ha nationell legitimitet och relevans inom det verksamhetsområde den avser att vara tillämplig inom, till exempel arbetslivet, föreningslivet eller utbildningsvärlden. Detta måste framgå och bekräftas i ansökan.

Kvalifikationens ägare

Kvalifikationens ägare av en kvalifikation som kan få anslutas till det svenska ramverket för kvalifikationer kan vara enskild fysisk person eller juridisk person t.ex. en statlig myndighet, kommun, landsting, folkhögskola, studieförbund, ideell organisation, branschorganisation eller fackligt förbund.

Kvalifikationens ägare ska vara erkänd inom det verksamhetsområde som kvalifikationen avser.

Kvalifikationens ägare ska ha en stabilitet när det gäller ekonomi och kontakten med det verksamhetsområde som kvalifikationen avser.

Om ägandeformen ändras ska detta meddelas till ansvarig myndighet och det nationella rådet för kvalifikationer för en eventuell ny prövning.

Systematiskt kvalitetsarbete och kvalitetssäkring

Både kvalifikationens läranderesultat och hur detta ska uppnås ska granskas och kvalitetssäkras.

Kvalifikationens ägare ska i ansökan utifrån givna riktlinjer visa hur ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs.

Kvalifikationen ska ha en sådan utformning att den möjliggör validering av reell kompetens motsvarande väl definierade delar av eller hela den kvalifikation som avses.

Uppdraget

Myndigheten för yrkeshögskolan fick av regeringen den 28 juni 2012 uppdrag att utveckla nationella kvalitetskriterier för ett svenskt kvalifikationsramverk.

”Myndigheten ska ansvara för att utveckla nationella kvalitetskriterier, dvs. kriterier som måste uppfyllas om en kvalifikation ska få anslutas till den nationella referensramen. Vid fullgörandet av uppdraget ska myndigheten samråda med berörda myndigheter och organisationer. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 november 2012.”

Regeringsuppdragets genomförande

Myndigheten för yrkeshögskolan bildade en arbetsgrupp för att ta fram ett förslag till nationella kvalitetskriterier. Arbetsgruppens förslag har presenterats för olika organisationer, myndigheter och branscher innan förslaget skickats ut på remiss.

Arbetsgrupp

Följande organisationer och myndigheter har varit representerade: Livsmedelsföretagen, Sveriges Byggindustrier, SUHF (Sveriges universitet och högskoleförbund), Yrkeshögskoleförbundet, SFS (Sveriges förenade studentkårer), TCO, Saco, Riksidrottsförbundet, Folkbildningsrådet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Referensgrupper

Följande organisationer, myndigheter och branscher har getts möjlighet att lämna synpunkter på arbetsgruppens förslag: Skolverket, Högskoleverket, Skolinspektionen, Svenskt näringsliv, Sveriges kommuner och landsting, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Arbetsförmedlingen, Företagarna, Svenska Bolognaexpertgruppen, SUHF, Sveriges universitetslärarförbund (SULF), Friskolornas riksförbund, Yrkeshögskoleförbundet, Folkbildningsrådet, SFS, Internationella programkontoret, Lärarnas riksförbund (LR), Lärarförbundet och Skolledarna, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polishögskolan/Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, Trafikverket, Järnvägsskolan, Kriminalvården och Swedavia via Luftfartsverket.

Nationell konferens

Den 24 oktober 2012 inbjöd myndigheten intressenter från högskolan, folkbildningen och arbetslivet till en nationell konferens för att diskutera det förslag till kvalitetskriterier som myndigheten skickade ut på remiss i början på september 2012. Under konferensen, som hade ca 75 deltagare, gavs en representant från högskolan, folkbildningen och arbetslivet möjlighet att ge sina synpunkter på förslagen till nationella kvalitetskriterier. I mindre arbetsgrupper fick deltagarna också möjlighet att ge sina reflektioner på förslagen.

Myndighetens förslag tillstyrktes av konferensen. Nödvändigheten av att ha kriterier och kvalitetssäkringssystem som ges legitimitet av såväl högskolan, folkbildningen som arbetslivet betonades. Likaså lyftes frågan om valideringens betydelse.

Beträffande förslaget om ett nationellt råd underströks att ett sådant, för att få acceptans, måste ha en god representation av berörda aktörer och kompletteras med expert eller branschföreträdare när så behövs.

Remissomgång

Samtliga högskolor och universitet, arbetslivets organisationer, berörda myndigheter, folkbildningsorganisationer och studerandeorganisationer har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget till nationella kvalitetskriterier. 37 remissvar¹ har inkommit. 25 instanser tillstyrker myndighetens förslag, några med kommentarer, fem avstår från att yttra sig, sex har inga synpunkter och en remissinstans avslår förslaget.

Synpunkter och förslag som framkommit under konferensen och i remissvaren har beaktats i det förslag som myndigheten här redovisar.

Förslag till nationella kvalitetskriterier

Utgångspunkt för förslaget till nationella kvalitetskriterier har varit den modell som myndigheten redovisade för regeringen i september 2011.

Myndigheten föreslår tre slag av kvalitetskriterier som ska uppfyllas för att en kvalifikation utanför det offentliga utbildningssystemet ska få anslutas till det nationella kvalifikationsramverket, NQF.

1. Läranderesultat – Learning Outcomes

Kvalifikationen måste ha tydliga läranderesultat som stämmer väl överens med deskriptorerna på den NQF-nivå som ägaren av kvalifikationen vill inplacera sin kvalifikation.

Kvalifikationens ägare måste beskriva hur lärandet kommer att leda till det läranderesultat som kvalifikationen avser och hur uppnådda läranderesultat prövas.

Kvalifikationens läranderesultat ska ha nationell legitimitet och relevans inom det verksamhetsområde den avser att vara tillämplig inom, till exempel arbetslivet, föreningslivet eller utbildningsvärlden. Detta måste framgå och bekräftas i ansökan.

Kommentarer och exempel

Kvalifikationen som exempelvis redovisas i ett certifikat, mästarbrev, ett utbildningsbevis eller i ett diplom ska uttryckas i kunskaper, färdigheter och kompetens. Om ägaren vill att kvalifikationen ska inplaceras på exempelvis NQF-nivå 5, ska utgångspunkten för beskrivningen av kvalifikationen vara deskriptorerna för NQF-nivå 5.

¹ Se bilaga

Nedan ges ett exempel, delvis fiktivt och delvis taget ur en verklig utbildning, på hur en utbildningsplan eller motsvarande relaterar till NQF nivå 5.

NQF nivå 5

Kunskaper erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska	Färdigheter utföra uppgifter och lösa problem	Kompetens förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta
Kan visa: Specialiserade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om och överblick över områden gränsande till det egna arbets- eller studieområdet, kunskaper om arbetsprocesser och kvalitetskriterier inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter, lösa sammansatta problem inom ett arbets- eller studieområde, kommunicera åtaganden och lösningar inom ett arbets- eller studieområde på minst ett främmande språk.	Kan: Självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller studieområde som leder till vidare lärande och professionell utveckling, övervaka arbets- eller studieverksamhet samt slutföra förelagda projekt.

Kvalitetssäkrare och testare inom IT

Målet med utbildningen är att utbilda kompetenta och branschkunniga kvalitetssäkrare och testare av programvaror. De ska kunna använda manuella och automatiserade testmetoder och ha tillgodogjort sig kringliggande kunskaper som programmering och databasteknik ur en testares perspektiv. Kursen skall avslutas med att den studerande certifieras på ISTQB Foundationnivå.

Efter genomgången utbildning ska de studerande kunna:

- planera och genomföra programvarutestning (**färdigheter**)
- validera och verifiera programvara(**färdigheter**)
- förstå hur program är uppbyggda (**kunskaper**)
- använda testverktyg och ha kunskap om testtekniker(**färdigheter**)
- förstå design och SQL-konstruktioner (**kunskaper**)
- arbeta med framtagande av en testplan (**färdigheter**)
- designa och planera projektspecifika granskningar och test (**färdigheter**)
- prioritera och planera test efter givna och ändrade förutsättningar såsom ändrade tidsplaner och risknivåer (**kompetens**)
- utvärdera hur testningen kan stödjas av olika verktyg och vilken infrastruktur som är nödvändig för de uppsatta målen (**kompetens**)
- arbeta med test inom alla faser från definition av ett projekt till förvaltning (**kompetens**)

I detta fall har ägaren av kvalifikationen preciserat innebörden av kunskaper, färdigheter och kompetens för just denna kvalifikation utifrån NQF nivå 5.

Det är viktigt att påpeka att en kvalifikation inte behöver uppnås på samma sätt som i det offentliga utbildningssystemet. Det viktiga är att kvalifikationen beskrivs i termerna kunskaper, färdigheter och kompetens för det aktuella verksamhetsområdet.

Kvalifikationens ägare ska i ansökan beskriva vägen fram till kvalifikationen. Beskrivningen kan vara en utbildningsplan med examinationsformer eller en plan med färdighetsträning och avstämningstillfällen som avser att leda fram till den sökta kvalifikationen. När vägen till kvalifikationen går via prövning anges de metoder som används och de kompetenskrav som ställs på examinatorer för att säkerställa att de läranderesultat som kvalifikationen fastställt har uppnåtts.

Skälet till att man begär in denna information är att det nationella rådet för kvalifikationer och den föredragande experten ska få underlag att bedöma om det är rimligt att nå kvalifikationen med de insatser som kvalifikationens ägare beskriver.

Kvalifikationen ska vara relevant för det verksamhetsområde som avses. Det kan t.ex. vara ett certifikat som en branschorganisation eller myndighet kräver för utförandet av vissa arbetsuppgifter. Här måste ägaren visa att den kvalifikation som avses har ett erkännande av andra inom verksamhetsområdet.

Några synpunkter från remissinstanserna

Svenskt Näringsliv ställer sig bakom formuleringarna ”då de innebär att den aktör som vill ansluta sig till ramverket inte bara ska beskriva process och innehåll i utbildningen utan tydligt förklara vilket läranderesultat som skall uppnås.”

LO ”stödjer förslaget om att det i ansökan ska beskrivas hur lärandet kommer att leda till det resultat som kvalifikationen avser. Det är av vikt då lärandeprocesser kan se olika ut beroende på i vilket sammanhang som de sker. Det innebär också att man undviker att se det formella lärandet som norm.”

Sveriges Byggindustrier skriver ”Det är mycket stor fördel om även den privata utbildningsverksamheten kan beskrivas med utgångspunkt i förväntade resultat av lärande och detta lärandes relevans och bidrag till verksamhetens resultat, enligt forskning och beprövad erfarenhet.”

2. Kvalifikationens ägare

Ägare av en kvalifikation kan vara en enskild fysisk person eller juridisk person t.ex. en statlig myndighet, kommun, landsting, folkhögskola, studieförbund, ideell organisation, branschorganisation eller fackligt förbund.

Kvalifikationens ägare ska vara erkänd inom det verksamhetsområde som kvalifikationen avser.

Kvalifikationens ägare ska ha en stabilitet när det gäller ekonomi och kontakten med det verksamhetsområde som kvalifikationen avser.

Om ägandeformen ändras ska detta meddelas till ansvarig myndighet och det nationella rådet för kvalifikationer för en eventuell ny prövning.

Kommentarer och exempel

Exempel finns på enskilda fysiska personer som har tagit fram och utvecklat certifikat som fått erkännande av den för verksamheten ansvariga myndigheten och den aktuella branschorganisationen.

Kvalifikationens ägare ska vara erkänd av de inom verksamhetsområdet som kvalifikationen avser. Det kan vara en branschorganisation, ett mindre utbildningsföretag eller en organisation som har ett erkännande inom verksamhetsområdet.

Om kvalifikationens ägare t.ex. köps upp av ett företag eller via omorganisation upphör att vara ett fristående företag eller organisation, ska det nationella rådet för kvalifikationer och den ansvariga myndigheten meddelas. Rådet och den ansvariga myndigheten tar ställning till om den aktuella kvalifikationen ska genomgå en ny prövning eller om kvalifikationen kan omregistreras till den nya ägaren utan prövning.

Några synpunkter från remissinstanserna

Linnéuniversitetet ”vill framhålla vikten av att kvalifikationens ägare har ansvaret för att beskriva och presentera kvalifikationen samt vara drivande för att ansluta kvalifikationen till det nationella ramverket”.

Läraryrket betonar särskilt att ”kvalifikationens ägare ska vara erkända inom respektive bransch.”

LO understryker vikten av att ”kvalifikationens ägare ska visa hur man genom validering kan nå den kvalifikation som man vill ha erkänd i NQF-systemet”.

Svenskt Näringsliv ställer sig bakom formuleringarna och konstaterar att ”det kommer att krävas omfattande insatser av den aktör som önskar ansluta sig till ramverket.”

Stockholms universitet anser att ”skrivningen om ändrad ägandeform bör skärpas så att det tydligt framgår att det nationella rådet för kvalifikationer i normala fall ska pröva en kvalifikation som byter ägare.”

3. Systematiskt kvalitetsarbete och kvalitetssäkring

Både kvalifikationens läranderesultat och hur detta ska uppnås ska granskas och kvalitetssäkras.

Kvalifikationens ägare ska i ansökan utifrån givna riktlinjer visa hur ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs.

Kvalifikationen ska ha en sådan utformning att den möjliggör validering av reell kompetens motsvarande väl definierade delar av eller hela den kvalifikation som avses.

Kommentarer och exempel

För att skapa legitimitet för ramverket bland olika intressenter är det viktigt att kvalifikationen kvalitetssäkras av en av regeringen utsedd myndighet.

Den myndighet, som kommer att ansvara för att ansluta nya kvalifikationer till det svenska ramverket, ska ta fram riktlinjer för ett systematiskt kvalitetsarbete till de aktörer som vill ansluta kvalifikationer till NQF.

Både process och läranderesultat ska kvalitetssäkras. Processen kan handla om lärarnas kompetens, examinationsformer, möjlighet till prövning, kvalitet på färdighetsträning där sådan förekommer och andra förutsättningar för att nå kvalifikationens läranderesultat.

Granskningen syftar till att se om kvalifikationens kunskaper, färdigheter och kompetens stämmer överens med deskriptorerna på den NQF-nivå som kvalifikationen är inplacerad på.

Några synpunkter från remissinstanserna

Svenskt Näringsliv menar att ”En förutsättning för att detta arbete skall få en legitimitet är att processen för vilken kvalifikationen ansluts är rättssäker och kvalitetssäkrad.”

Karolinska Institutet skriver ” Landets universitet och högskolor har idag väletablerade system för kvalitetssäkring som skall tåla extern granskning. I dessa system är kvalitetssäkring av förutsättningar, genomförande och resultat centrala begrepp. Lika höga krav på kvalitetssäkringssystem bör ställas på övriga ägare av kvalifikationer också vad gäller dokumentation och uppföljning av systemet. För att det svenska NQF skall kunna ha legitimitet både inom och utom landet får inte modellen innehålla brister vad gäller kvalitetssäkring.”

Stockholms universitet har uttrycker samma synpunkter som Karolinska Institutet och tillägger ” Den beslutande myndigheten själv, eller något annat organ, bör därför ha en plan för hur man fortlöpande och regelbundet ämnar följa upp kvaliteten i de kvalifikationer som inplaceras i NQF, samt vilka underlag man behöver för detta.”

Högskolan Dalarna påpekar att ”En förutsättning för kvalitet är att inte bara kvalifikationen utan även det systematiska kvalitetsarbetet regelbundet följs upp och utvärderas.”

Folkbildningsrådet ”vill betona vikten av att kommande riktlinjer utformas på ett sådant sätt att de stimulerar till inkludering av kvalifikationer utanför det formella utbildningssystemet – och inte motverkar den processen. Riktlinjerna bör därför baseras på kunskap om verksamheter och lärandeformer inom folkbildning, föreningsliv och arbetsliv liksom inom det formella utbildningssystemet.”

Sveriges förenade studentkårer poängterar att ” inkludera såväl formella som icke-formella utbildningar i ett nationellt kvalifikationsramverk är viktigt för jämförbarhet och kvalitetssäkring i utbildningen. Det måste garanteras att icke-formella utbildningar som inkluderas i kvalifikationsramverket håller en hög kvalitet gällande både process och läranderesultat.”